

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

София 1000, ул. "Гурко" 49, вх.А, ет.4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blhr.org ♦ web site: www.blhr.org

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА ЗА 2004 ПРОГРАМА ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2005

През 2004г. Фондация Български адвокати за правата на човека работеше по 4 основни проекти, един от които има 5 подпроекта. Основни спонсори на дейността на Фондацията бяха Програма МАТРА на Холандското правителство, Отворено общество Ню Йорк, Програма Cordaid и Институт Отворено общество София.

1. Правна помощ и стратегическо водене на дела пред Европейския съд в Страсбург

Финансиране: - OPEN SOCIETY INSTITUTE ZUG FOUNDATION (OSI)

Продължителност: 1.03.2002 – 29.02.2004; 1.03.2004 – 28.03.2006г.

Проектът е постоянен, от пролетта на 2000г., като съгласно изискванията на Фондация Отворено общество Ню Йорк в края на всяка отчетна година кандидатстваме със самостоятелен проект и проекто-бюджет. През февруари 2005г. на редовно заседание на Борда на OSI бе одобрен проекта за периода 1.03.2005 – 28.02.2006г.

Целта на проекта е подбор и представителство на стратегически дела пред Европейския съд в Страсбург. Поетите дела отговарят на изработените стратегически критерии на Фондацията – характерност на твърдяното нарушение и възможност за максимално въздействие върху българското законодателство и практика с оглед ефективното прилагане на европейските стандарти за правата на човека. В рамките на проекта се предоставя специализирана информация за приложението на Европейските норми и практиката на съда на национално ниво, чрез предоставяне на безплатни консултации на жертви на нарушения, адвокати и неправителствени организации, участие в работни групи по промяна на законодателството, организиране на семинари, изготвяне на становища, интервюта и статии в медиите.

Както и в предишните години, наред с финансирането на дейности OSI New York предоставя и средства и за подпомагане административните разходи на фондацията.

През 2004г. по основната дейност на проекта – Правна помощ и защита са поети 12 нови дела пред ЕСПЧ, 8 вътрешни дела и са изготвени 7 становища по висящи жалби пред ЕСПЧ, дадени са 171 часа консултации.

През 2004г. бяха постановени 5 решения на Европейския съд по дела, водени в рамките на този проект. Това са решенията по делата Йоргов, Тотева, Митев, Хаджикостова и Илиев.

Финансирането на проекта за периода 1.03.2003 - 29.02.2004г. възлиза на USD 45 500, от които USD 19 850 за правна помощ и защита и USD 25 650 за административни разходи.

През януари и февруари 2004 по проекта са извършени разходи в размер на USD 9 319, от които USD 3 619 за правна помощ и защита по стратегически дела и USD 5 700 за административни разходи.

Финансирането на проекта за периода 1.03.2004 - 28.02.2005г. възлиза на USD 56 660, от които USD 24 400 за правна помощ и защита и USD 32 260 за административни разходи.

През март – декември 2004 по проекта са извършени разходи в размер на USD 39 386, от които USD 14 779 за правна помощ и защита по стратегически дела и USD 24 607 за административни разходи.

За 2005г.:

Проектът предвижда през 2005г. да се запази приблизително същия обем на работа – т.е. има възможност за поемане на приблизително 14 нови стратегически и продължаване воденето и приключване на вече поети дела. По този проект са предвидени 350 часа правни консултации

2. Проект “Достъп до адвокатска защита. Практическо разработване на пречките за упражняване на адвокатска защита в законите, подзаконовите актове и организацията на съдебните сгради”

Финансиране: Правната програма на Фондация Отворено общество - България

Продължителност: септември 2003 – август 2004

Първоначално проектът бе предвидено да приключи през април 2004г., но поради персонални промени в съдебната система, беше отложено с няколко месеца провеждането на заключителната конференция.

В основата на проекта бяха залегнали редица проблеми, свързани със свободата на упражняване на адвокатската професия и достъпа до адвокатска защита, като основно измерение на правото на защита - основна конституционна и общочовешка ценност на гражданското общество.

Проектът имаше за основна цел постигането на промяна в съществуващите ограничения в свободата на упражняване на адвокатска защита и по-пълноценно гарантиране правото на защита, както и следните подцели:

- Привеждането в съответствие на подзаконовите нормативни актове по пътя на атакуването им пред съда.
- Изготвяне на предложение за законодателни промени за отмяна на действащи законови текстове и приемане на нови законови текстове, осигуряващи ефективно упражняване правото на защита.
- Постигане на диалог с представителите на съдебната власт за промени в организацията на дейността на съдебните сгради.
- Подбор и водене на стратегически дела пред Европейския съд по правата на човека в Страсбург по твърдени нарушения на правото на защита.

В рамките на проекта бе извършен анализ на съществуващите пречки за свободно осъществяване на адвокатска защита в действащите закони и подзаконовни нормативни актове, както и в съдебните сгради в столицата. Трите доклада бяха представени и обсъдени с представители на съдебната власт на нарочна кръгла маса. Въз основа на резултатите от кръглата маса и направените анализи бяха изготвени проекти за изменение и допълнение в следните нормативни актове: ГПК, НПК, ЗАНН, ЗИН и ЗМВР. Предложенията бяха предоставени на народни представители, Висшия адвокатски съвет и представители на правителството. Едновременно с това пред ВАС бяха атакувани 6 подзаконовни акта, за несъответствието им с Закона за адвокатурата и други закони, това са: **Наредба № 28** от 20.03.1995 г. на Министъра на правосъдието за функциите на служителите в помощните звена и канцелариите на районните, окръжните, военните и апелативните съдилища; **Правилникът** за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията; **Наредба № 2** от 19.04.1999 г. на Министъра на правосъдието и правната евроинтеграция за положението на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража; **Правилникът** за организация на охраната, правата и задълженията на надзорно - охранителния състав в следствените арести; **Правилникът** за организация на охраната, правата и задълженията на надзорно - охранителния състав в местата за лишаване от свобода, издадени от Министъра на правосъдието и **Инструкция № 1** от 22.03.2004 г. за работата и взаимодействието на органите на предварителното разследване.

В рамките на проекта бяха подадени и четири жалби за нарушени права, гарантирани от чл.6 на Европейската конвенция за защита правата на човека. Поставените проблеми са свързани с недопускането на адвокат, отказал да попълни формулярът за допуск по Закона за класифицираната информация, отказът за назначаване на служебен защитник, възлагането на разноските по “безплатна адвокатска защита” на подсъдимия и недопустима намеса в осъществяването на професионалните задължения на адвокат и посегателство върху правото му на добро име в обществото във връзка с наказателно дело, по което е защитник.

Следва да се отбележи високата оценка на дейността по проекта, която даде АВА СЕЕЛІ в изготвения Индекс на реформата на адвокатската професия в България.

Одобреният бюджет бе в размер на USD 10 184. През 2004 по този проект са извършени разходи в размер на USD 7 883,99 от които USD 6 327,97 за практическо разработване на пречките за упражняване на адвокатска защита и USD 1 556,02 за административни разходи. Остатъкът от USD 129,76 е преведен по банкова сметка на Фондация Отворено общество – София.

3. Проект “Strategic litigation”

Финансиране: Cordaid, Холандия

Продължителност: септември 2002 – септември 2004

След приключването на проект “Правна помощ и защита”, финансиран от Програма MATRA през юли 2002г. Cordaid, Холандия отпусна допълнително финансиране за приключване на 47 висящи пред българските съдилища дела, които не са били приключени в тригодишния период на дейност по този проект.

През 2004 са усвоени останалите по проекта общо EUR 656,00 които са изразходвани за 7 дела пред национални инстанции.

4. “Civil Society in Support of Bulgaria’s Stable Policy for Human Rights Guarantees”.

Финансиране: Програма МАТРА на Министерството на външните работи на Холандия

Продължителност: 1.05.2003 – 30.04.2006г.

Партньори: Български адвокати за правата на човека

SIM – the Netherlands Institute for Human Rights

Центъра за обучение на магистрати

Проектът включва 6 относително самостоятелни подпроекта. Български адвокати за правата на човека е координатор на дейността на българските партньори и ръководи 4 самостоятелни подпроекта и един в сътрудничество с SIM.

Одобреният тригодишен бюджет на проекта е в размер на EUR 597 050, от които финансирането за БАПЧ е в размер на EUR 218 937. Разходите по проекта за 2004г. възлизат на EUR 59 368.

1. “Monitoring process”, съвместно с SIM.

Проектът предвижда мониторинг и оценка на съществуващото и подготвящото се българско законодателство за съответствие с гарантираните по Конституция и международни договори права на човека. В рамките на проекта се извършва експертната оценка на материално-правните и процесуалните гаранции срещу възможни нарушения на правата на човека и наличието и/или ефективността на вътрешноправните средства за защита.

През 2004г. Български адвокати за правата на човека изготвиха четири предварителни становища по съответствието на българското законодателство и практика с: (i) утвърдените стандарти по приложението на гаранциите за справедлив процес (чл.6 наказателно правен и гражданскоправен аспект), (ii) гаранциите за защита правото на собственост (чл.1 от Протокол 1) и (iii) свободата на придвижване (чл.2 от Протокол 4 и чл.1 от Протокол 7). Тези доклади бяха обсъдени с представители на съдебната власт, в рамките на провеждащото се обучение на магистрати и представители на изпълнителната власт на нарочни работни групи. Въз основа на обсъжданията експерти на SIM изготвиха свои предварителни доклади по чл.5, чл.6 (наказателни аспекти) и относно правото на придвижване, и окончателни доклади по посочените въпроси и чл.2 и чл.3 от Европейската конвенция за защита правата на човека.

Български адвокати за правата на човека организираха пресконференция за представянето на експертните доклади по чл.2, чл.3 и чл.5

През 2005г. ще бъдат изготвени предварителни становища на Български адвокати за правата на човека по следните теми: правото на личен и семеен живот (чл.8), правото на свобода на религията и свобода на сдружаването (чл.9 и чл.11), правото на изразяване на мнение (чл.10) и защита от дискриминация (чл.14). По проект през 2005г. предстои да бъдат изготвени 6 предварителни и 6 окончателни доклада на SIM, които да бъдат представени от Български адвокати за правата на човека на медиите.

2. “Legal help and litigation”. Самостоятелен проект.

Проектът представлява логическо продължение на постоянната дейност на Фондацията чрез подбор и представителство по избрани дела да се търси промяна в практиката на съдилищата по тълкуването и приложението на международните норми по правата на човека. Успоредно с установяването на несъответствие в законодателството и практиката и изготвянето на предложения за промяна Български адвокати за правата на човека подбира и поема дела по тестови случаи, фокусирани върху набелязаните в началото на проекта десет теми. Чрез делата се цели установяването на (не)съществуващите правни гаранции във законодателството за защита правата на човека и тяхната ефективност. Проектът дава възможност представители на Български адвокати за правата на човека да предоставят безплатни консултации на граждани, адвокати и неправителствени организации, да участват в работни групи по изменение на законови и подзаконови нормативни актове, да подготвят становища по дела пред Конституционни съд.

Разходите по този проект през 2004г. възлизат на EUR 24 465. За една година са подадени 7 жалби и едно допълнително становище до ЕСПЧ и са поети 12 нови дела пред вътрешни съдилища; предоставени са 301 часа писмени и устни правни консултации.

Програма за 2005:

Дейността е постоянна и не могат да се зложат точни количествени параметри. В проекта ориентировъчно са зложени 15-20 случая на година и около 400 часа адвокатски труд по даване на консултации, подготовка на законопроекта, становища и др.

3. Списание Права на човека. Самостоятелен проект

В рамките на втори пореден проект Програма Матра на Министерството на външните работи на Холандия продължава да финансира издаването на Списание Права на човека. С издаването на това списание Фондация Български адвокати за правата на човека си поставя за цел да спомогне за по-доброто разбиране и ефективното използване на международните стандарти по правата на човека в България. В списанието се публикуват статии, български и международни съдебни решения, коментари и информация за дейността на неправителствени организации. През 2004г. бе поставено началото на нова рубрика, в рамките на която се публикуват решения на национални съдилища, в които се поставят въпроси, свързани с основни човешки права и свободи, и се прилагат пряко или се прави позоваване на конституционни разпоредби или разпоредби на Европейската конвенция за защита правата на човека и на други международни договори, по които страна е България. Списанието е с утвърдено име сред юридическата общност и все още се разпространява безплатно до всички съдилища, адвокатски колегии и юридически библиотеки в страната, както и до парламента, МП, МВнР и различни други държавни институции. Списанието се разпространява и по електронен път, чрез интернет страницата на фондацията.

През 2004г. от печат излязоха 3 книжки на следните теми: бр.4/2003 “Свобода на получаване и разпространение на информация. Достъп до информация”,

бр.1/2004 “Тероризъм и правата на човека” и бр.2/2004 “Защита на собствеността”.

Проектът е с бюджет EUR 45 912. Разходите за 2004 г. възлизат на EUR 13 507.

Програма за 2005г:

Предвиждаме от печат да излязат 5 броя. Първите 2 от тях са вече дадени за печат и са на тема – бр.3/2004 – “Новият Протокол 14 към Европейската конвенция за защита правата на човека” и бр.4/2004 – “Последните изменения на НПК”.

4. Публикуване на решенията на Европейския съд по дела срещу България.

Финансирането по този проект се извършва както от програма МАТРА, така и от приходите от стопанската дейност на фондацията.

По този проект Български адвокати за правата на човека пое ангажимента да преведе и разпространи преводите на всички решения постановени от ЕСПЧ по дела срещу България. Въпреки поетия ангажимент и многократно провежданите разговори с министерство на правосъдието до днес не се изпълнява договореното част от тиража на изданието да бъде изкупуван от МП и разпространяван до съдилищата в рамките на ангажимента на правителството да поддържа високо ниво информираност за задължителните за България решения на Европейския съд. Едновременно с това практика на Съда през последната година нарасна лавинообразно – ако през 2003г. има постановени 11 решения, през 2004г. те бяха 27, а за първите два месеца на 2005г. са вече 4. Това наложи освен посочените в предишния доклад промени в дейността Български адвокати за правата на човека да промени и подхода си при публикуване на решенията – взе се решение на хартиен носител да бъдат издавани само решения, които разглеждат за пръв път проблеми на българското законодателство и практика или разглеждат от различен аспект, вече дискутирани проблеми в предишни решения. Това разбира се не означава, че Фондацията се оттегля от мисията си да направи достъпни до максимален брой читатели превода на всички решения. За целта сключихме договор с АПИС, по силата на който предоставяме правото на разпространение на всички преводи в информационните продукти на АПИС. От края на 2004г. всички решения се публикуват в продукта АПИС –Практика.

През 2004г. на хартиен носител бяха издадени преводите на 9 решения в тираж от 600 броя – това са решенията по делата С.Х.К., М.Ч., Хаджикостова, Хамънов, Белчев, Янков, Начова и други, Джангозов и Йоргов. Всички постановени решения са преведени и включени в информационните продукти на Апис.

Програма за 2005г.

С оглед покриването на нарасналите разходи по този проект бе изготвен и изпратен проект за допълнително финансиране до Програма МАТРА. Към момента на изготвянето на настоящия доклад няма отговор от МАТРА. Ще продължат и разговорите с МП.

Дори и при негативни отговори издаването на поредицата ще продължи, като разходите ще бъдат поети преимуществено от приходите от стопанската дейност на Фондацията.

5. Координация

По този под проект Български адвокати за правата на човека извършват обща координация на българските партньори по проекта "Civil Society in Support of Bulgaria's Stable Policy for Human Rights Guarantees". Дейността се изразява в организирането и провеждането на партньорски срещи, необходими за синхронизирането на различните дейности; обединяване на финансови отчети и доклади за дейността; организиране на работни срещи и пресконференции за представяне на експертните доклади на СИМ; контакти с представители на изпълнителната и съдебната власт, контакти с медиите за своевременното и коректно отразяване на дейностите по проекта.

Разходите за 2004г. са в размер на EUR 2 518, а заложените за 2005г. - EUR 4 862

Нов проект: Теоретично и практическо обучение на практикуващи адвокати в стратегическо водене на дела

Финансиране: Фондация Отворено общество, София

Продължителност: януари 2005г. - ноември 2005г.

Партньори: Фондация Български адвокати за правата на човека,
Фондация Правна алтернатива, Пловдив

Проектът предвижда обучение на адвокати от различни съдебни райони, провеждано от адвокатите, ангажирани в голяма част от водените до този момент дела в обществен интерес. Български адвокати за правата на човека и Фондация Правна алтернатива са неправителствени организации, работещи през последните десет години с цел да популяризират националните и международни стандарти и актове в областта на правната защита на правата на човека, на практиката по прилагането им, на вътрешните и международни процедури за защита на правата на човека и утвърждаването им като действителен механизъм. С дейността си тези две организации се стремят да въздействат върху законодателството и практиката в страната чрез поемане на случаи, разкриващи типични или често срещани нарушения на правата на човека или несъответствие между българското законодателство и изискванията на международните инструменти.

Дългосрочна цел на проекта е установяване на трайна съдебна практика и правна сигурност при защитата на значими права и свободи. Това би могло да се постигне чрез предоставяне на качествено обучение на адвокати и последващо нарастване на броя и ефективността на делата в обществен интерес.

Основни цели на проекта са повишаването качеството на юридическата защита на основните права и свободи на личността чрез споделяне на опит и обучение на практикуващи юристи от различни съдебни райони за водене на дела в публичен интерес; Разработване и утвърждаване на обучение, годно да бъде включено в постоянните програми за повишаване на професионалната квалификация на адвокатите; Подготовка и издаване на сборник с практически материали за подбор и водене на стратегически дела; Събиране и обработка на информация за необходимото по мнение на колегите обучение, което би могло да се ползва при изготвяне на програмата за обучение в Центъра за обучение на адвокати.

Проектът предвижда провеждане на шест двудневни работни срещи на практикуващи адвокати от различни съдебни райони. Планираме семинарите да бъдат проведени в градовете Пловдив, Бургас, Варна, Велико Търново, Благоевград и Враца, като вратите ще бъдат отворени за всички колеги, включително и от други колегии.

Проектът предвижда и изготвянето на сборник с материали за водене на дела в обществен интерес, който да бъде изготвен и публикуван преди семинарното обучение, когато ще бъде предоставен безплатно на участниците. Сборникът ще включва преводни материали, представящи световния опит в стратегическото водене на дела, авторски материали, отразяващи специфичните български условия и практики, както и конкретни примери на успешно проведени стратегически дела.

Отпуснатото финансиране по проекта е в размер на USD 19 759, от които:

- USD 17 119 са отпуснати за провеждането на работните срещи, изготвянето на сборник с материали за водене на дела в обществен интерес и заплащането на лекторските хонорари.
- USD 2 640 са отпуснати за административни разходи.

Размер на безвъзмездно полученото имущество и приходи от стопанска дейност

През 2004 година фондация БАПЧ продължи издаването на поредицата “Решения на ЕСПЧ по дела срещу България”. Част от тиража се разпространява безплатно, а друга се предлага чрез пазарната мрежа. Продажбата на книгите се счита за търговска дейност по смисъла на чл.1, ал.1 от Търговския закон и счетоводно се отчита като такава. Бяха издадени 9 решения в шест книжки.

През 2004 г. приходите от стопанската дейност в сравнение с 2003 г. продължават да се покачват и възлизат на 10 411,12 лв. Увеличението се дължи главно на договора, сключен с “Апис – Христович” ЕООД за продажба на правото на разпространение в програмните продукти на Апис на преводите на БАПЧ на решенията на ЕСПЧ по делата срещу България, както и на продажбите основно на решенията на ЕСПЧ по дела срещу България на семинарите за обучение на магистрати, провеждани от ЦОМ.

Разходите са в размер на 3 299,88 лв., от които:

800,00 лв. е платен наем за зимнично помещение, което служи за склад на книгите;

23,33 лв. е платен абонамент за поддръжката на касовия апарат;

15,00 лв. е платена такса за издаване на свидетелство за регистрация на касов апарат;

2 461,55 лв. са платени за преводи и редакции на решенията на ЕСПЧ по делата Николова 2 срещу България, Рачеви срещу България, Кръстанов срещу България, Запрянов срещу България, Манчева срещу България, Димитров срещу България, Куйбишев срещу България, Османов и Юсеинов срещу България, Жбанов срещу България, Пърмов срещу България и Божинов срещу България. Тези дела не са издадени на хартиен носител и засега са разпространени само в програмните продукти на Апис.

Финансовият резултат за 2004 г. е печалба в размер на 6 760,91 лв.